

Domáci duchovní obnova o synodalitě

S čím máme jako církve vyrazit na cestu do dalších let? Co vzít s sebou, co naopak nebrat, co zahodit, co změnit, co zanechat? Možná jste zaregistrovali, že katolická církev začíná celosvětový synodální proces, který chce tyto otázky zodpovědět. Možná se ale někteří ztrácíme v tom, jak to vlastně celé uchopit, nebo se bojíme, že to vyšumí do prázdna. **Nabízím konkrétní a jednoduchý způsob, jak začít - šestidenní osobní domácí duchovní obnovou.** Šest dní, šest témat. Spojující linka? Modlitba a naslouchání. Možná jeden člověk nezvládne změnit celou církev na globální strukturální úrovni, ale určitě může přispět k proměně svého bezprostředního okolí.

Jak konkrétně na to?

- Otázky jsou většinou formulovány v druhé osobě množného čísla. Můžete je vztáhnout na sebe nebo na vaše společenství, práci, rodinu, farnost. K čemu vás Duch svatý zve?
- Témata nejsou myšlena jako zpytování svědomí z první třídy. Otázky mají dát prostor pro zkoumání toho, jak a proč dané věci prožíváme. Není nutné se jich za každou cenu držet ani odpovídat na všechny. Objeví se vám v průběhu modlitby jiné otázky a témata? Jedině dobře!
- Budu vám velmi vděčný, když si budete dělat průběžné poznámky a poté mi je anonymně zašlete prostřednictvím online formuláře (<https://forms.gle/QuyWzQ3HZKHT9pkcX6>), mailem (matej.jirsa@gmail.com), nebo poštou (Matěj Jirsa, ARCS, Thákurova 3, Praha 6) . Pomůžete tak mojí diplomové práci.
- Když to vyjde, plánuji udělat na konci listopadu online setkání, kdy by se mohlo dát dohromady, k čemu jsme docházeli. Včas dám kdyžtak vědět.
- Každodenní modlitbu nad tématy může pojmout každý tak, jak mu je to vlastní a příjemné. Doporučuji si vyhradit pevný čas (např.20-30 min.), pomodlit se na začátek modlitbu k Duchu svatému, zkusit si uvědomit, že Bůh je tady přítomný, přečíst si biblický text a doprovodné komentáře a modlit se nad uvedenými tématy a otázkami, zakončit modlitbou. Poté si dát ještě přibližně 5-10 min., kdy budete moci zreflektovat modlitbu, co jste při ní prožívali, a odpovědět si na poslední 3 otázky.

Modlitba k Duchu svatému:

“Přijď, Duchu svatý. Ty, který probouzíš nové jazyky a vkládáš nám do úst slova života, chraň nás, abychom se nestali muzejní církví, která je krásná ale němá, s velkou minulostí a malou budoucností. Přijď mezi nás, abychom se v synodální zkušenosti nenechali přemoci zklamáním, nerozředili proroctví, abychom všechno nezredukovali na neplodné diskuse. Přijď, Svatý Duchu lásky, otevři naše srdce, abychom naslouchali. Přijď, Duchu svatosti, obnov svatý lid věrný Bohu. Přijď, Duchu Stvořiteli, a obnov tvář země.”

(Z promluvy papeže Františka 9.10. 2021)

První den: Vycházíme

Písmo svaté:

“Když nastal den Letnic, byli všichni shromážděni na jednom místě. Náhle se strhl hukot z nebe, jako když se žene prudký víchr, a naplnil celý dům, kde byli. A ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; všichni byli naplněni Duchem svatým a začali ve vytržení mluvit jinými jazyky, jak jim Duch dával promlouvat.” (Sk 2,1-4)

Tematický text o synodalitě:

Papež František na generální audienci 14.4.2021: *“Modlitbu ale není vidět, nemodlí se tu...Dožadují se změn a zásadních rozhodnutí, a jejich návrhy jsou zajímavé, skutečně zajímavé! Ovšem předkládané jen v diskusi a médiích, kde ale zůstala modlitba? Právě modlitba totiž otevírá bránu Duchu svatému, který podněcuje k cestě vpřed.”*

Komentář k zamyšlení:

Než apoštolové vyšli na nové cesty, potřebovali sílu Ducha svatého. Synodalita, společná cesta, je duchovní proces. Kde chybí modlitba a Duch svatý, tam není synodalita. O pravdě se těžko hlasuje, pravda se spíše společně hledá. Nejde o to prosadit svůj názor, ale o to setkat se s touto silou Ducha svatého a zaslechnout, k čemu nás volá.

Je možné, aby se nám to dařilo v běžném dni? Jak náš běžný den vypadá: existují místa, kde lze být otevřený k modlitbě a k Duchu svatému? Jak může vypadat setkání s ním v ruchu dne? Vzpomínáte si na situaci, kdy jste prožili něco jako znamení od Ducha svatého? Jak si představujete, že to vypadá? Jaký je váš oblíbený způsob, místo a čas modlitby/meditace/ztišení? Co od takové aktivity očekáváte? Co byste si přáli zažívat?

Je něco, co vás k tomu ještě napadá?

Co může ve vaší každodennosti znamenat “být otevřený k modlitbě a k Duchu svatému”? (Můžete poprosit Ducha svatého, aby k vám zvlášť mluvil v průběhu této duchovní obnovy.)

K čemu jsem se cítil(a) být volaný/á během modlitby?

Jaké jsem měl(a) pocity?

Je něco speciálního, s čím vstupuji do této duchovní obnovy?

Prostor pro další poznámky, které mám na srdci:

Druhý den: Naslouchání vlastnímu srdci

Písmo svaté:

“Když začalo svítat, stál Ježíš na břehu, ale učedníci nevěděli, že je to on. Ježíš jim řekl: “Děti, nemáte něco k jídlu?” Odpověděli: “Nemáme.” Řekl jim: “Hodte síť na pravou stranu lodí, tam ryby najdete.” Hodili síť a nemohli ji ani utáhnout pro množství ryb. Onen učedník, kterého Ježíš miloval, řekl Petrovi: “To je Pán!”. Jakmile Petr uslyšel, že je to Pán, přehodil plášť - byl totiž svlečen - a brodil se k němu vodou” (Jan 21, 4-7)

Tematické texty o synodalitě:

“Ve všech pokřtěných, od prvního do posledního, působí posvěcující moc Ducha (...). To znamená, že když věří, nemýlí se, i když nenachází slova, jak svoji víru vyjádřit. Duch svatý ho vede v pravdě a přivádí ho ke spáse. (...) Přítomnost Ducha uděluje křesťanům jakýsi přirozený smysl pro božské skutečnosti a moudrost, která jim umožňuje intuitivně jim porozumět, ačkoli nedisponují odpovídajícími prostředky k jejich přesnému vyjádření.” (Evangelii gaudium, 119)

Komentář k zamyšlení:

Ježíše při rybolovu nepoznal vedoucí skupiny Petr, ale někdo jiný - “onen učedník”. “Onen učedník” naslouchal svému srdci a nebál se zakřičet: “To je Pán!”. V našem společenství to můžu být zrovna já. K synodálnímu způsobu života totiž patří vědomí, že také já můžu být tím, kdo rozpozná hlas Pána. A nemusím se kvůli tomu stávat Petrem. Taky v mém srdci přebývá moudrost.

Jak nasloucháte tomu, co se ve vás odehrává? Čeho je vaše srdce plné právě v tuto chvíli? Existuje něco, co vám už dlouho ohledně církve nebo vaší farnosti nebo vašeho společenství leží na srdci? Co to je? Co vám přijde divné nebo nezdravé? Je něco, co byste naopak rádi podpořili nebo nově zavedli?

“Jsme zváni, abychom mluvili s nefalšovanou odvahou a upřímností,” píše se ve Vademecu. Co vám brání ve větší odvaze promluvit do veřejných věcí? Špatná zkušenost, pohodlnost, nepřítomnost vhodné příležitosti, pocit, že se stejně nic nezmění (...)? Co hraje roli v tom, jestli vyjádříte, co máte na srdci? Jaké k tomu potřebujete prostředí?

Je něco, co vás k tomu ještě napadá?

Co může ve vaší každodennosti znamenat “být člověkem, který naslouchá svému srdci a nebojí se s upřímností promluvit”?

K čemu jsem se cítil(a) být volaný/á během modlitby?

Jaké jsem měl(a) pocity?

Prostor pro další poznámky, které mám na srdci:

Třetí den: Naslouchání Božímu slovu a tradici církve

Písmo svaté:

“(Ježíš) podle svého obyčeje vešel v sobotní den do synagogy, aby četl z Písma. Podali mu knihu proroka Izaiáše, otevřel ji a našel místo, kde je psáno: ‘Duch Hospodinův jest nade mnou; proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst; poslal mne, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil léto milosti Hospodinovi.’ Pak zavřel knihu, dal ji sluhovi a posadil se; oči všech v synagoze byly na něj upřeny. Promluvil k nim: ‘Dnes se splnilo toto Písmo, které jste právě slyšeli.’ (Lk 4, 16-21)

Tematické texty o synodalitě:

“Ve světle zmíněného je cílem současné synody naslouchat jako celý Boží lid tomu, co Duch Svatý církvi říká. Činíme to tím způsobem, že společně nasloucháme Božímu slovu v Písmu a živé tradici církve (...)” (Vademecum, str. 8)

Komentář k zamyšlení:

Ježíš byl jasně zasazený v židovské tradici a v Písmu. Ke společné cestě církve patří nejen to, že putuje jako celek společně se všemi kolem, ale že také putuje společně se svými předky, nese jejich tradici a dál ji rozvíjí. Ježíšovo porozumění tradici a Písmu bylo ale často nové a překvapivě aktuální: *“To Písmo, které jste slyšeli, se právě teď děje.”*

Zažili jste někdy, že to, co jste četli v Písmu se jakoby zrovna dělo ve vašem životě? Jaké to bylo? Kdy vás naopak čtení z Písma nudí, otravuje, unavuje? Čím to je? Proč si na čtení Písma děláte/neděláte čas?

Jaké ve vás vyvolává pocity spojení “tradice církve”? Co si pod tím představujete? Je možné si vzpomenout, kdy ve vás něco z tradice církve probouzelo život a dávalo sílu? Je možné vybavit si situace, kdy máte naopak pocit, že vás tradice spíš tíží a svazuje? Čím to je?

Je něco, co vás k tomu ještě napadá?

Co může ve vaší každodennosti znamenat “být člověkem, který naslouchá Písmu a živé tradici církve”?

K čemu jsem se cítil(a) být volaný/á během modlitby?

Jaké jsem měl(a) pocity?

Prostor pro další poznámky, které mám na srdci:

Čtvrtý den: Naslouchání okolnímu světu

Písmo svaté:

“Přišli farizeové a saduceové a pokoušeli ho; žádali na něm, aby jim ukázal znamení z nebe. On však jim odpověděl: “Večer říkáte: Bude krásně, je pěkný západ. A ráno: Dnes nebude nečas, slunce vychází do mraků. Vzhled oblohy umíte posoudit, a znamení časů nemůžete?” (Mt 16,1-3)

Tematické texty o synodalitě:

Konstituce 2. vatikánského koncilu Gaudium et spes: *“Boží lid ovlivněný vírou, že je veden Duchem Páně naplňujícím vesmír, se snaží rozeznávat v událostech, potřebách a přáních, na nichž se podílí spolu s ostatními lidmi naší doby, pravé známky Boží přítomnosti nebo Božího záměru” (Gaudium et spes, 11)*

“Zároveň je pro plnou účast v aktu rozlišování důležité, aby pokřtění slyšeli hlasy dalších lidí ve svém blízkém okolí, a to včetně těch, kdo praktikování víry opustili, lidí jiných náboženských tradic, lidí bez náboženské víry atd.” (Vademecum, str. 12)

Komentář k zamyšlení:

Bůh k člověku nemluví jenom v neděli, když má farář kázání, ale taky úplně obyčejnými událostmi každý den, prostřednictvím konkrétních lidí, nálad ve společnosti, znamení doby. K synodálnímu způsobu života tak patří umění tomu všemu naslouchat. Papež František říká: *“Vybízím všechna společenství, aby si uchovávala stále bdělou schopnost zkoumat znamení doby” (Evangelii gaudium, 51).*

Čím žije společnost kolem vás? Když se podíváte do svého okolí (práce, farnost, škola, rodina, město, svět..), co jsou největší bolesti, radosti a nejistoty lidí vaší komunity? Před kterými otázkami stojí? Je v tom možné vyčíst Boží pozvání k nějaké činnosti? Jak můžeme naslouchat přírodě? Co nám říká?

Když si projdete svůj poslední týden, jak probíhají vaše obvyklé rozhovory? Když k vám někdo mluví, posloucháte, co říká, nebo se už soustředíte na to, jak zareagujete? Co si myslí lidé kolem vás o vaší osobě, o vaší víře, o světě, o smyslu života? Je něco, v čem možná mají pravdu? Lze v nich uslyšet hlas Boží?

Je něco, co vás k tomu ještě napadá?

Co může ve vaší každodennosti znamenat “být člověkem, který naslouchá okolnímu světu”?

K čemu jsem se cítil(a) být volaný/á během modlitby?

Jaké jsem měl(a) pocity?

Prostor pro další poznámky, které mám na srdci:

Pátý den: Naslouchání periferiím a maličkým

Písmo svaté:

“Ježíš řekl: Velebím tě, Otče, Pane nebes i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými, a zjevil jsi je maličkým. Ano, Otče, tak se ti zalíbilo.” (Mt 11, 25-26)

Tematické texty o synodalitě:

“Zvláštní pozornost je třeba věnovat zapojení těch osob, u nichž může hrozit, že budou vyloučeny: žen, zdravotně postižených, uprchlíků, migrantů, starších osob, lidí žijících v chudobě i katolíků, kteří svou víru praktikují jen zřídka nebo nikdy atd. Měly by se také tvůrčím způsobem najít prostředky, jak zapojit děti a mládež.” (Vademecum, str. 12)

“Naslouchání jen těm, kdo mají názory stejné, (...) nenese žádné ovoce. Dialog znamená scházet se navzdory různým názorům. Bůh často promlouvá skrze hlasy těch, které snadno dokážeme vyloučit, zavrhnout nebo podcenit. Musíme proto vynaložit mimořádné úsilí, abychom naslouchali těm, které jsme někdy v pokušení považovat za nedůležité, i těm, kteří nás nutí uvažovat o nových úhlech pohledu, jež mohou změnit náš způsob myšlení.” (Vademecum, str. 13)

Komentář k zamyšlení:

Ježíš se nebál zašpinit, vycházel na periferie a setkával se s lidmi na okraji. K synodálnímu způsobu života patří cesty na periferie a schopnost dialogu, který je víc než jen dva paralelní monology. *“Opravdový dialog ve společnosti předpokládá, že jsme schopni respektovat názor druhého a připustit, že může obsahovat legitimní přesvědčení nebo zájmy,”* píše František ve Fratelli tutti.

Na koho ve svém okolí zapomínáte, s kým se nebavíte, komu nenasloucháte, o koho se jak kdyby nechcete zašpinit? Proč? Čím vás štve? Dokážete si vybavit 3 takové konkrétní lidi? Jak se od nich můžete inspirovat?

Setkali jste se se v poslední době s někým, s kým úplně (nebo vůbec) nesouhlasíte? Jaké to setkání bylo? Mohlo vám přinést nové úhly pohledu? Co vám obvykle chybí, abyste byli více schopní dialogu?

Je něco, co vás k tomu ještě napadá?

Co může ve vaší každodennosti znamenat “být člověkem, který naslouchá periferiím a umí vést dialog”?

K čemu jsem se cítil(a) být volaný/á během modlitby?

Jaké jsem měl(a) pocity?

Prostor pro další poznámky, které mám na srdci:

Šestý den: Rozlišování a změna

Písmo svaté:

“Petr vyšel za poledne na rovnou střechu, aby se modlil. Pak dostal hlad a chtěl se najíst. Zatímco mu připravovali jídlo, upadl do vytržení mysli: Vidí, jak se z otevřeného nebe cosi snáší; podobalo se to veliké plachtě, kterou spouštějí za čtyři cípy k zemi. Byly v ní všechny druhy živočichů: čtvernožci, plazi i ptáci. Tu k němu zazněl hlas: “Vstaň, Petře, zabíjej a jez”. Petr odpověděl: “To ne, Pane! Ještě nikdy jsem nejedl nic, co poskvřňuje a znečišťuje.” Ale hlas se ozval znovu: “Co Bůh prohlásil za čisté, nepokládej za nečisté.” To se opakovalo třikrát a zase to všechno bylo vyneseno do nebe.” (Sk 10, 9-16)

Tematický text o synodalitě:

Přípravný dokument Synody o synodalitě: *“Apoštol je hluboce rozechvěn a klade si otázku, co se to stalo. (...) To je skutečné obrácení, bolestný a nesmírně plodný krok, kterým opouští své kulturní a náboženské kategorie: Petr souhlasí a společně s pohany požívá pokrm, který odjakživa považoval za zakázaný, v němž rozpoznává nástroj pro život a společenství s Bohem a s druhým” (Přípravný dokument, 23)*

Komentář k zamyšlení:

Petr byl poté, co naslouchal a rozlišoval Boží znamení, schopen radikální změny smýšlení a vyrazil na cestu k pohanům, o které si nikdy nemyslel, že by se na ní vydal. Udělal to, co celý život považoval za hřích. K synodálnímu způsobu života patří schopnost rozlišovat a vydávat se na nové cesty, dělat bolestné, ale plodné kroky obrácení a transformace tam, kde nás k tomu Duch svatý zve. Přestat dělat věci jenom pro to, že se tak dělali vždycky.

Když se podíváte do budoucnosti, jaké to ve vás vyvolává emoce? Když se snažíte rozlišit, co ode vás Bůh chce, a co ne, jak to děláte? Daří se vám to? Učil vás to někdo někdy? V čem je to těžké? Co vám naopak pomáhá, nebo co by vám pomohlo? Z čeho máte strach? Na co se těšíte?

Jaké emoce ve vás vyvolává slovo “proměna”? Co byste potřebovali kolem sebe mít za prostředí, abyste se nebáli změny?

Je něco, co vás k tomu ještě napadá?

Co může ve vaší každodennosti znamenat “být člověkem, který rozlišuje Boží hlas, a který je otevřen novým věcem”?

K čemu jsem se cítil(a) být volaný/á během modlitby?

Jaké jsem měl(a) pocity?

Je něco speciálního, k čemu se cítím být volaný/á na konci této duchovní obnovy?

Prostor pro další poznámky, které mám na srdci: